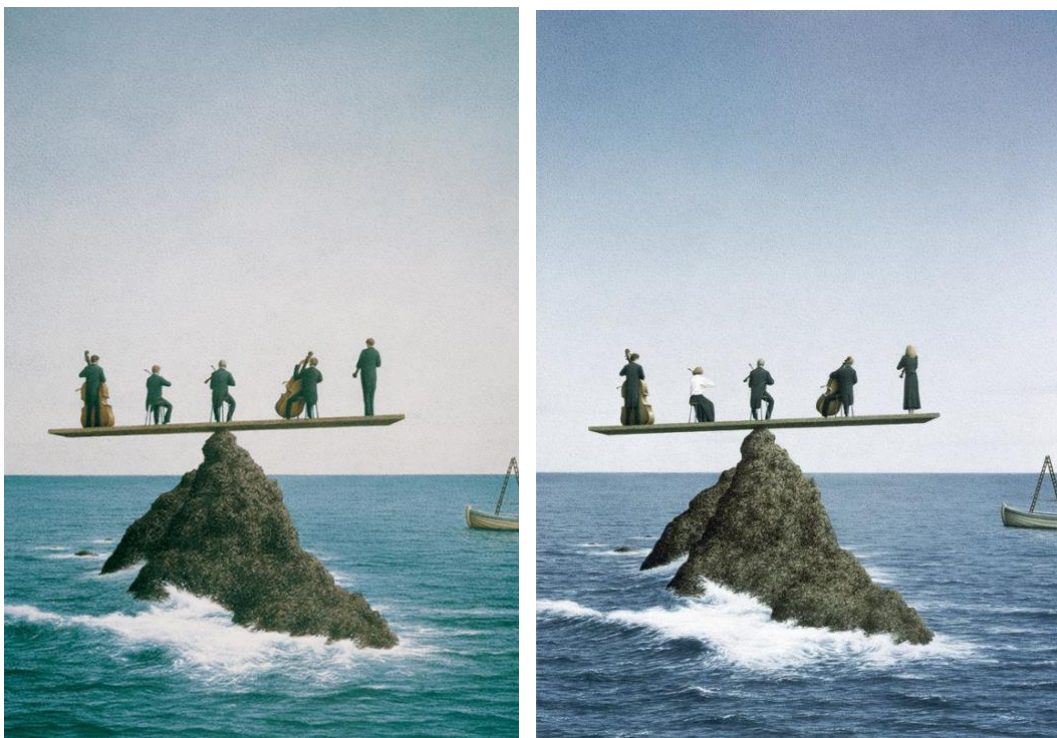

Kunstfaglige perspektiver på likestillingsarbeid i akademia

**Sluttrapport for prosjektet
«Kjønn og skjønn i kunstfag – «nye» karrierebarrierer for kvinner»
01.04.2015 – 31.10.2018**

Lilli Mittner & Hilde S. Blix

Lilli Mittner & Hilde S. Blix

Det kunstfaglige fakultet ved UiT Norges arktiske universitet 2018

Illustrasjon på tittelsiden: The Quintet (1988) og The Quintet (II) (1989) av Quint Buchholz

© 1988 og © 1989 Quint Buchholz, München

Med vennlig tillatelse fra Carl Hanser Verlag GmbH & Co.KG

Forord

Ved slutten av 1980-tallet gjør maleren Quint Buchholz en vri med å velge samme motiv – noe han veldig sjelden gjør. 1988 maler han «Das Quintett» med utelukkende menn i besetningen. Året etter bytter han ut klarinettspilleren & fiolinisten for å nå en mer balansert framstilling av ensemblet – etter eksplisitt ønsket fra den offentlige fellesorganisasjon *IG Medien*. Urovekkende lite har endret seg siden 1980-tallet når det gjelder deltakelse og synlighet av kvinner i kunstfeltet i den såkalte «vestlige verden». Samtidig ser det ut at offentlige institusjonen spiller en viktig rolle i endringsprosesser som vil ha et mer kjønnsbalansert samfunn som konsekvens.

Prosjektet «Kjønn og skjønn i kunstfag. 'Nye' karrierebarrierer for kvinner» retter fokus på kjønnete strukturer i høyere kunstutdanninger i Norge, med spesielt fokus på bevisstgjøring og sammenheng mellom kvalitetsforståelser og kjønn. Prosjektet har vært finansiert NFR og Det kunstfaglige fakultet ved UiT – Norges Arktiske Universitet og ble støttet av Forskningsrådets BALANSE-program for prosjektperioden 01.04.2015 til 31.10.2018. Forskerteamet har bestått av dosent i hørelærer Hilde S. Blix (prosjektleder), musikviteren og kjønnsforskeren Lilli Mittner (prosjektkoordinator) og professor i anvendt dramapedagogikk Rikke Gürgens Gjørum som var ansatt ved Det kunstfaglige fakultet som Professor II 2015/2016.

Vi ønsker å takke alle ansatte ved Det kunstfaglige fakultet som har bidratt til gjennomføring av prosjektet. Spesielt takk til deltakere i nettverksgruppen som delte sine erfaringer og synspunkter med oss. Vi takker også våre informanter som har deltatt i de to studiene som ble gjennomført i prosjektperioden. Uten deres deltakelse kunne vi ikke utvikle ny kunnskap om hvorfor det fortsatt er urovekkende kjønnsubalanse i feltet, spesielt på toppstillinger, og om hva som må til for å oppnå langvarig endring. En stor takk også til styringsgruppen som har fulgt og støttet hele prosjektet: fakultetsdirektør Anne Aagaard, dekan Kjell-Magne Mælen, økonomiansvarlig Nina Kristine Andersen og Ann Therese Lotherington, leder ved senter for kvinne- og kjønnsforskning ved UiT. Takk også til Bjarne Isaksen, Kate Maxwell og Geir Davidsen for at dere støttet arbeidet i prosjektet på så mange kreative måter.

Til slutt ønsker vi å takke BALANSE-programmet ved Norges Forskningsråd for utvikling av BALANSE-nettverket, både faglig og økonomisk støtte underveis og lederforankret framsnakk!

Hilde S. Blix & Lilli Mittner, San Francisco/Tromsø, oktober 2018

Innhold

Forord	3
Innhold	4
1. Prosjekt-idé.....	5
2. Kunnskapsbygging	5
I. Kartlegging av kjønnsbalanse i høyere kunstutdanninger i Norge.....	6
II. Fokus på holdninger	6
III. Fokus på kvalitetsbegrep	8
IV. Internasjonalisering.....	9
3. Tiltaksutvikling med fokus på bevisstgjøring.....	11
I. Fokus på rutiner og prosedyrer ved Det kunstfaglige fakultet ved UiT	11
II. Integrering av kjønnsperspektiv i forskning og undervisning	11
III. Nettverksgruppe	12
IV. Kurs & Coaching.....	12
V. Framsnakk som likestillingstiltak.....	13
VI. Formidling som tiltak.....	15
VII. Samarbeidspartnere i kunstfeltet.....	16
4. Andre effekter og varig virkning av prosjektet.....	16
5. Liste over vitenskapelige publikasjoner med tilknytning til prosjektet.....	18

1. Prosjekt-idé

«Kjønn og skjønn i kunsthøgskolefag. 'Nye' karrierebarrierer for kvinner» var et treårig kombinert forsknings- og tiltaksprosjekt som ble gjennomført og finansiert av Forskningsrådets BALANSE-program 2015-2018 og Det kunstfaglige fakultet ved UiT – Norges Arktiske Universitet.

Prosjektet har bestått av to grunnleggende pilarer: kunnskapsbygging og utvikling av lokale tiltak. Begge pilarer har påvirket hverandre gjennom forskningsprosessen, og prosjektet har vært gjennomgående handlingsorientert. For eksempel kan gjennomføring av forskningsintervjuene sees på som likestillingstiltak i seg selv gjennom at lederne ble bedt om å reflektere over egen praksis. Samtidig har våre erfaringer i nettverksgruppen samt lokale forhold ved Det kunstfaglige fakultet ved UiT – Norges arktiske universitet påvirket hele forskningsprosessen.

Sentralt i prosjektet stod forholdet mellom kjønn og skjønn. Vurderinger i tilsettingsprosesser og opprykk er i kunstneriske stillinger basert på andre kriterier enn de vitenskapelige. Kvalitetskriteriene er i en viss forstand vagere og mindre forutsigbare enn i andre akademiske fag. Dette er en ekstra utfordring spesielt for kvinner som ønsker opprykk eller tilsetting. For å øke rekruttering av kvinner til faglige lederroller er det all grunn til å tro at det er nødvendig å ha en helhetlig tilnærming som omfatter både generelle kulturtrekk i kunstfeltet, trekk ved den akademiske bedriftskulturen og individuelle forhold. Motivasjon og mot har betydning for kvinners ønsker om å søke toppstillinger, og vurderingsprosesser har stor betydning for hvorvidt man opplever det som attraktivt å søke vitenskapelige stillinger. Kriteriene for vurdering av kvalitet, spesielt av kunstnerisk utviklingsarbeid, er fremdeles relativt uklare, og vurderingene tilsvarende forskjelligartede. Dette gjør at det kan oppleves som et uforutsigbart og utrygt foretakende å søke opprykk eller stilling som professor i musikk.

I «Kjønn og skjønn» prosjektet har vi gått i dybden på hvordan man vurderer kvalitet i fagfeltet. Bevissthet om, og tiltak for, rettferdige kvalitetsvurderinger av kunstneriske arbeider har stått i fokus.

2. Kunnskapsbygging

Utviklingen av kunnskap i prosjektet foregikk på grunnlag av kvantitative og kvalitative data på tre områder: (1) kartlegging av kjønnsbalanse i høyere kunstutdanninger i Norge (2) en studie som fokuserer på holdninger blant ledere i høyere musikkutdanning og (3) en studie som fokuserer på kvalitetsbegrep i kunstfeltet. Overordnet formål med de tre studiene var å kartlegge mekanismer som fører til kjønnsbalansen på toppstillingsnivå i kunsthøgskolefagene.

I. Kartlegging av kjønnsbalanse i høyere kunstutdanninger i Norge

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har på oppdrag fra BALANSE-prosjektet utarbeidet ny statistikk om kvinner i høyere kunstutdanning. Arbeidsnotatet «Kvinner i kunstfagene» (Gunnæs & Olsen 2016) ser på andelen kvinner innenfor musikkutdanningene og høyere kunstutdanning, med fokus på overvekt av menn i toppstillinger. Det ble bestilt en oppdatert rapport ved utgangen av året 2018. Med utgangspunkt i NIFUs statistikk vil artikkelen «Karriereløp i høyere musikkutdanning: Om kjønns- og kunstspesifikke utfordringer» publiseres i løpet av 2019:

Sammendrag

Internasjonal forskning om kvinners karriereutvikling i academia retter i liten grad fokus på kjønns(u)balansen i kunstnerisk-akademiske fag. Den foreliggende studien er basert på statistikk fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) som viser kvinner og menns karriereutvikling i norske kunstutdanninger. I kunstfagene er musikkfeltet det største, og det er her kjønnsbalansen er størst. I artikkelen analyseres data som viser kjønnsfordelingen i norsk kunstutdanning, med spesiell vekt på utøvende musikkfag, og diskuterer kjønnsbalansen og kunstspesifikke utfordringer med utgangspunkt i internasjonal og norsk forskning på kjønnete strukturer, karriereutvikling og ubevisst bias i kunstlivet og i academia. Artikkelen viser at kjønnsbalansen ikke endres av seg selv og at bærekraftige tiltak er nødvendige for å endre dette. Det trengs mer kunnskap om hva som er de spesifikke barrierene for underrepresenterte kjønn i kunstfeltet, og hvilke tiltak som faktisk virker.

Referanse: Blix, H. S., & Mittner, L. (submission acknowledged). Karriereløp i høyere musikkutdanning: Om kjønns- og kunstspesifikke utfordringer. *Norwegian eJournal of Music Research*

II. Fokus på holdninger

Etter en forundersøkelse (basert på et nasjonalt digitalt spørreskjema med n=10 svar) har «Kjønn og skjønn»-prosjektet intervjuet 15 ledere fra kunstfeltet. De institusjonene som er representert i studien, er de seks statlige musikerutdanningene i Norge. Disse er: Griegakademiet (UiB), Institutt for musikk i Trondheim (NTNU), Institutt for musikk og dans i Stavanger (UiS), Norges musikkhøgskole i Oslo (NMH), Det kunstfaglige fakultet i Tromsø (UiT) og Fakultet for kunstfag i Kristiansand (UiA). Vi intervjuet faglige og administrative ledere ved institusjonene, minimum to fra hvert

studiested. De utvalgte lederne er å anse som nøkkelpersoner når det gjelder ansvar og påvirkningsmuligheter ved institusjonene i spørsmål som vedrører likestillingsarbeid. Utvalget er unikt i den forstand at det dekker ledelsen ved samtlige offentlige institusjoner i feltet i Norge.

Av de 15 lederne som ble intervjuet, var 6 kvinner (k1–6), og 9 menn (m1–9). Blant de administrative lederne var det flest kvinner, og blant de faglige lederstillingene var det flest menn. Intervjuguiden bestod av spørsmål av biografisk art, om ledelse, årsaker til kjønnsubalansen i feltet, begrunnelser for bedre kjønnsbalanse og spørsmål om bruk av tiltak og effektene av disse. Intervjuene foregikk ved de respektive institusjonene og hvert intervju varte i omtrent én time. Transkripsjonene er analysert av begge forskerne både enkeltvis og sammen, med utgangspunkt i hovedkategoriene i intervjuguiden i tillegg til kategorier som utkrystalliserte seg gjennom innholdsanalysen (Ayres 2008; Kvale 2001).

Institusjonene har forskjellige måter å organisere likestillingsarbeid på, og også forskjellige typer dokumenter som regulerer dette. Likestillingsplanene utgjør et viktig bakgrunnsmateriale for intervjuanalysen, ettersom disse viser hva slags formelle forpliktelser likestillingsarbeid i institusjonene utgjør.

Resultatene fra denne studien ble publisert i artikkelen «Balansekunst i utøvende musikkutdanning. En empirisk undersøkelse av lederes synspunkter på kjønnsbalanse og likestillingsarbeid ved de utøvende musikkutdanningene i Norge» (Blix & Mittner 2018):

Sammendrag

Til tross for at like mange kvinner og menn uteksamineres fra de utøvende musikkutdanningene i Norge, er toppstillingsnivået fortsatt dominert av menn. Selv om forskning på likestilling viser at lederforankring er avgjørende for endring av kjønnsubalansen i en organisasjon, er det til nå få studier som undersøker holdninger til kjønnsbalanse og likestillingstiltak blant ledere i akademia. Denne artikkelen bygger på en kvalitativ intervjustudie av ledere i musikkutdanningsfeltet sine synspunkter på kjønnsbalanse og likestillingstiltak. I artikkelen analyseres ledernes uttalelser med utgangspunkt i kunnskap om likestillingsutfordringer og gjennom fire ulike likestillingsinnramminger. Studien viser at det er vesentlige motsetninger mellom det den enkelte leder mener er årsakene til kjønnskjevheten, deres begrunnelser for at man trenger tiltak, og måten de jobber med likestillingsarbeid ved institusjonene på. Motsetningene representerer en potensiell forklaring på at endringer i kjønnsbalansen i feltet tar tid. I artikkelen presenteres et teoretisk og empirisk grunnlagsmateriale for videre drøfting av bærekraftige strategier for å bedre kjønnsbalansen i toppstillinger i kunstfeltet i akademia.

Referanse: Blix, H. S., & Mittner, L. (2018). Balansekunst i utøvende musikkutdanning. En empirisk undersøkelse av lederes synspunkter på

kjønnsbalanse og likestillingsarbeid ved de utøvende musikkutdanningene i Norge. *Tidsskrift for Kjønnforskning.*

III. Fokus på kvalitetsbegrep

Studien *Kjønn og skjønn i kunstfagene – «nye» karrierebarrierer for kvinner?* ble igangsatt som en kvalitativ undersøkelse av kvalitetsvurdering i opprykksbedømmelser i 2015. Forskerne gjorde intervjuer av fem strategisk utvalgte erfarne komiteemedlemmer. Det ble lagt vekt på et utvalg med geografisk og faglig spredning på tvers av kunstfagene. Materialet ble tolket, og deretter analysert i forhold til tidligere forskning i feltet og sett i lys av teorier om kvalitet, feminisme, diskurs og makt.

Utvalget av informanter i studien består av fire professorer og en dosent med lang erfaring som medlemmer av sakkyndige komiteer. Informantene, tre kvinner og to menn, i alderen 58-76 har vært fast ansatte ved forskjellige norske universiteter og høyskoler i en årrekke innenfor fagene musikk, drama/teater og visuell kunst.

Informantene deltok i et times langt intervju som så ble transkribert av forskerne. Etter intervjuet sendte en del informanter inn kommentarer og tanker de hadde fått i etterkant av intervjuet i form av e-post. Dette materialet blir sett på som supplement til intervjutranskripsjonene. En felles intervjuguide med 26 spørsmål styrte samtalene. Guiden strukturerte samtalene ut fra følgende hovedtema: erfaring med komitearbeid, erfaring fra eget opprykk, forståelser av kvalitet og tanker rundt kjønn i komitevurderinger. Informantene ble bedt om å utlede hvorledes de forstår: «høyeste nivå etter internasjonal standard» og «relevant bredde og fordypning på høyeste nivå». Informantene ble i tillegg oppfordret til å kvantifisere og verbalt definere «hvor mye kompetanse er nok», for å bli professor. Forskerne utfordret informantene til å reflektere rundt hvor stor innvirkning profileringsdokumentet/søknadsbrevet har på komiteens vurdering, eller om det er det innsendte kunstneriske materialet alene som blir bestemmende for vurderingen.

Resultater fra studien skal delvis publiseres i artikkelen *I kjønneste orden? Om definisjon av kvalitet og betydningen av kjønn i vurdering av professorkompetanse* som ble sent til *Nordic Journal of Art and Research* i 2019.

Sammendrag

Utvøvende kunstnere gjennomgår kvalitetsvurderinger både i forbindelse med tildeling av midler, tilgang på visningssteder, utvelgelse til deltakelse på festivaler/biennaler og ved tildeling av stipender eller stillinger. I universitets- og høyskolesektoren vurderes utøvende kunstnere både når de konkurrerer om stillinger og når de søker opprykk til professor eller dosent. Kvalitetsvurderinger og kjønnsproblematikk i kunstutdanningene debatteres kontinuerlig, men er fremdeles et område det er forsket lite på. Vi ønsker med denne artikkelen å bidra til diskusjoner om *kvalitetsbegrepet* slik det framkommer i bedømmelsesprosesser, og å utforske hvorvidt kjønnsaspektet har betydning

for måten kvalitet vurderes og kommer til uttrykk på. Studien er en analyse av forskningsintervjuer med fem erfarne bedømmere av professoroppykk i kunstfeltet. Datamaterialet er analysert med blick på tidligere forskning i feltet og sett i lys av teorier om kvalitet, feminisme, diskurs og makt. Analysen viser at det ligger potensielle usynlige barrierer for kvinner i vurderingsprosessene for toppstillinger. Dette handler blant annet om det problematiske med å sette ord på kunstnerisk kvalitet og utfordringer med å konkretisere bedømmelsesgrunnlagene. Vurderingene gjøres i stor grad av mannsdominerte vurderingsinstanser, noe som problematiseres av både de kvinnelige og mannlige informantene. Det framkommer gjennom studien et eksplisitt behov for tydeligere kriterier for hva som konstituerer kvalitet i utøvende kunst på professornivå.

Referanse: Blix, H. S., Mittner, L., & Gürgens Gjørærum, R. (submission acknowledged). I kjønneorden? Om definisjon av kvalitet og betydningen av kjønn i vurdering av professorkompetanse. *Nordic Journal of Art and Research*.

IV. Internasjonalisering

Resultater fra «Kjønn og skjønn»-prosjektet ble sammenfattet på en vitenskapelig poster som ble presentert på den internasjonale konferansen «Music and Gender in Balance 5th & 6th april 2018 in Tromsø» (Mittner, Blix & Gürgens-Gjørærum 2018). Det skal i tillegg publiseres i artikkelen «Gender Equality Challenges in Academia from the Perspective of Higher Music Education in Norway» (Mittner & Blix 2019) i den kommende antologien "Gender Issues in Music Education - From stereotypes to multiple possibilities?" (Vestad, Onsrud & Blix (Eds.)).

Noen av resultatene fra «Kjønn og skjønn»-prosjektet er i tillegg publisert i sammenheng med en vitenskapelig artikkel som ble publisert i form av en samtale mellom tre forskere (én 70-tallets generasjon & to fra 2000-tallet) og tre forskjellige høyere utdanningsinstitusjoner i Norge & Tyskland (Mittner, Fritzen & Suhrcke 2018). Dessuten ble artikkelen «*Students can have a really powerful role...*». *Understanding Curriculum Transformation Within the Framework of Canon Critique and Critical Pedagogy* inspirert og påvirket av «Kjønn og skjønn»-prosjektet (Mittner 2018).

Internasjonalisering og kunnskapsformidling ble i «Kjønn og skjønn»-prosjektet spesielt ivaretatt gjennom konferansen «Music and Gender in Balance 5th & 6th april 2018». Konferansen ble støttet av UiT's *Senter for kvinne- og kjønnsforskning*, *Gender and Music Research Network* (GEMUS) og forskningsgruppen *Multimodality, Art, and Gender in Interdisciplinary Communication* (MAGIC). Konferansen resulterte i stor internasjonal oppmerksomhet på de innovative tiltak som utvikles i prosjektet. Det ble også produsert en film som handler om konferansens tema (se lenke).

Lenke til konferansens nettside: <https://site.uit.no/mgb-conference/>

Lenke til book of abstracts: [http://site.uit.no/mgb-conference/files/2018/03/book of abstracts MGB18.pdf](http://site.uit.no/mgb-conference/files/2018/03/book_of_abstracts_MGB18.pdf)

Lenke til #MGB18 film: <https://www.youtube.com/watch?v=fNBwkiAvOGc>

3. Tiltaksutvikling med fokus på bevisstgjøring

«Kjønn og skjønn»-prosjektet har lagt spesielt vekt på tiltak med fokus på bevisstgjøring for ansatte og studenter ved Det kunstfaglige fakultet ved UiT og det ble utviklet innovative tiltak spesielt tilpasset kunstfagene og som svarer på lokale behov. Tiltakene ble utviklet på tre hovedområder:

1. tiltak som fokuserer på strukturendringer
2. tiltak som er individentsentrert og fokuserer på kvinner
3. tiltak som fokuserer på kulturendringer

(1) Fokus på rutiner og prosedyrer ved Kunstfak og integrering av kjønnsperspektiv i forskning & undervisning har strukturelle endringer som formål. (2) Tiltak i nettverksgruppen fokuserer eksplisitt på professoroppykk for kvinner. (3) De andre tiltakene som kunstfagstudentenes likestillingspris, utdeling av balansesjokolade, lederkurs, Balanse-turnéen og *framsnakk* og formidling som likestillingstiltak skal først og fremst øke bevisstheten rundt kjønnsbalansen i miljøet og skape positive holdninger og vilje til endring i alle organisatoriske ledd.

I. Fokus på rutiner og prosedyrer ved Det kunstfaglige fakultet ved UiT

«Kjønn og skjønn»-prosjektet har analysert følgende rutiner og prosedyrer:

- Hvordan inviteres folk til mesterklasser, workshops, clinics etc.?
- Hvordan velges eksterne sensorer?
- Hvordan kommer kjønn- og likestillingsperspektiv inn ved valg av nytt repertoar?
- Hvordan kommer kjønn- og likestillingsperspektiv inn i emneplaner?
- Hvem peker på kjønn- og likestillingsperspektiv ved personalmøter, seksjonsmøter og fakultetsstyremøter?
- Hvordan kommer kjønn- og likestillingsperspektiv inn i utlysning?
- Hvordan jobber letekomiteer?
- Hvem fører statistikk over kjønnsfordeling i de forskjellige instanser ved fakultetet?

Rutinene ble spesielt utfordret analysert i sammenheng med lederkursene. Som en direkte følge av «kjønn og skjønn»-prosjektet skal likestilling- og kjønnsperspektiv implementeres i rutiner og prosedyrer ved Kunstfak. Anbefalinger fra «Kjønn og skjønn»-prosjektet ble behandlet i fakultetsstyret 26.10.2018 som vedtok flere punkter med konkret oppfølging av prosjektet.

II. Integrering av kjønnsperspektiv i forskning og undervisning

«Kjønn og skjønn»-prosjektet har initiert integrering av likestillings- og kjønnsperspektiver i både kunstneriske og akademiske prosjekter, undervisning og ikke minst administrative prosedyrer og rutiner. Noen eksempler:

- Karin Rehnkvist-prosjekt ved Kunstfak 20.2.–24.2.2017
- Etablering av valgernet «Musikk og kjønn» (godkjent av fakultetsstyret vår 2017)
- Forskningsprosjektet: Phuhliisa4Girls - Creating awareness about gender equality through music activities in South African elementary schools
- UARCTIC-prosjekt
- Kammermusikksamling 11.1.2017
- Søknad om forskningsmidler til prosjektet «Societal participation with and through the arts: Telling new stories about life with» hvor kunstfak og kjønnsperspektiver står sentralt.
- I 2018 mottok Musikkonservatoriet midler til det kunstneriske utviklingsprosjektet: Art-VAPO» fra det nasjonale prosjektprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid. Feministisk perspektiver stå sentralt i prosjektet.
- Musikk som metode workshop i samarbeid med sangklassen. Fokus var på metodiske spørsmål rundt framføring og kunstnerisk utforskning av musikk av kvinnelige komponister

Dessuten jobber både forskningsgruppen kunstfagspedagogikk *InOvation* (ledet av Hilde Blix) og Kunstfak sin nye forskningsgruppe "Multimodality, Arts and Gender in Interdisciplinary Communication (MAGIC)" (ledet av Kate Maxwell) med likestilling og kjønnsperspektiv.

III. Nettverksgruppe

«Kjønn og skjønn»-prosjektet kartla potensielle opprykksøkere ved fakultetet og etablerte et nettverk spesielt for kvinnelige opprykksøkere. Det ble gjennomført karrieresamtaler og mentorordning ble igangsatt. Nettverksgruppen for kvinner som er potensielle professor/dosentsøkere Kunstfak bestod av seks kvinner. Tre av seks har søkt opprykk i prosjektperioden. Fakultetet har tildelt gruppen midler til individuelle skriveopphold i løpet av studieåret 2016/17. Vi har registrert at det er flere barrierer for førsteamanuensene som søker opprykk på kunstnerisk enn de som søker med vitenskapelig bakgrunn. Dette vil være interessant å se nærmere på årsakene til, men vi anbefaler i første omgang å ta i bruk mer konkret skrivestøtte til selve søknadsskrivingen og til skriving av pedagogisk mappe.

Høsten 2017 har «Kjønn og skjønn»-prosjektet initiert en søknad om en kvinnelig professor II til fakultetet, som skal knyttes til opprykksprosjektet, og opprettelse og drift av forskningsgrupper. Denne søknaden er en del av UiT sin Plan for likestilling mellom kjønnene.

IV. Kurs & Coaching

Bevisstgjøring var et sentralt mål med prosjektet. «Kjønn og skjønn»-prosjektet har hatt spesielt fokus på bevisstgjøring i sammenheng med forskjellige typer arrangementer. Deltakelse på konferanser med ansatte fra fakultetet (Paris, Oslo, Sandefjord & Gøteborg) og gjennomføring av internasjonal konferanse i Tromsø har i tillegg hatt bevisstgjøring som mål.

Kick-off på Somarøy

Personaldagene ved Det kunstfaglige fakultet UiT ble i 2015 arrangert under mottoet «Bevist|Ambisiøs|Mangfoldig». 57 ansatte møttes på Sommarøy i nordnorsk natur for faglige diskusjoner og kick-off for «Kjønn og skjønn»-prosjektet. Fakultetet hadde invitert tre inspirerende eksterne foredragsholdere: Cecilia Björck, Svein Bjørkås og Anne Husebekk. Et av hovedmålet var å sette i gang en diskusjon om kvalitetsvurderinger, likestilling og mangfold i kunstfeltet.

Lederkurs

«Kjønn og skjønn»-prosjekt gjennomførte tre lederseminarer (2016, 2017 og 2018) i prosjektperioden. Både fakultetsledelsen, faggruppetledere, seksjonsledere og andre ansatte med lederfunksjon deltok. Dagsseminarene var workshop-basert og handlet om implementering av kjønnsbevissthet i rutiner og prosedyrer ved Kunstfak. Hovedfokus lå på å «gjøre likestilling».

Seminarer og kurs for ansatte ved Det kunstfaglige fakultet

Forskjellige pedagogiske tilbud og coaching (e.g. skrivekurs, opptrykkseminar, seminar om «pedagogisk mappe») var også åpnet for menn som ville kvalifisere seg videre.

- «Pedagogisk mappe»-kurs med Trine Fosslund (12.10.2018)
- Lederseminar med Anne Grethe Solberg (14.6.2016)
- Søknadsskrivekurs med Hilde Sollid og Kjetil Solvik (18.5.2016)
- Kafé-dialog under Kick-off på Sommarøy (13. & 14.8.2015)

BALANSE-turné

Den avsluttende BALANSE-turneen skulle i tillegg øke synlighet av prosjektet nasjonalt og formidling av forskningsresultater. Formål med turnéen var å formidle resultatene til feltet mer direkte og presentere resultatene av forskningen og av tiltakene som er iverksatt. Turnéen startet ved UiT og deretter til UiA og UiB hvor vi holdt 3-timers fagseminar (workshops) for ledere og mellomledere studieåret 2018 med vekt på bevisstgjøring og strategier for å endre kjønnsbalansen i feltet.

V. Framsnakk som likestillingstiltak

Framsnakk som likestillingstiltak er en av de mest innovative likestillingstiltak som ble utviklet i «Kjønn og skjønn»-prosjektet. Effekten vises blant annet i antall tilbakemeldinger og «likes» via Facebook, men også gjennom at Blix ble invitert å holde Pecha Kucha om Framsnakk som Likestillingstiltak ved Forskerforbundets Pecha Kucha-turne i 2016, og at Guro Bræk ble inspirert til prosjektet «Kvinner i poesi» og la i 2017 hver dag en dikt av en kvinnelig poet ut på Facebook.

Følgende aktiviteter i ved Det kunstfaglige fakultet kan knyttes til *framsnakk* som likestillingstiltak:

1. Pechakucha som Hilde Blix holdt under Forskerforbundets PechaKucha-turné (og på Campus i Harstad)
2. #366 Fabelaktige kvinner på Hilde Blix sin Facebookside
3. 52www på Hilde Blix sin Facebookside
4. Blix, Hilde (2017). Artikkelen *Framsnaakk som likestillingstiltak*. Kilden, 12. januar 2017
5. Wiki-Lan: «Kjønn og skjønn»-prosjektet arrangerte Wiki-LAN: Balancing Wiki lørdag 16. september kl. 10.00 – 22.00 ved Musikkonservatoriet i Tromsø. Det var 17 deltakere på LAN-et. I tillegg ble arrangementet gitt stor oppmerksomhet både internt i Wikimedia Norge, og i miljøet rundt UiT.
6. Opprettelsen av AWoRA: UiT Academy of Women in Research and Arts (Katharina Hopmann, Hilde Blix, Sigfrid Kjeldaas & Lilli Mittner)
7. RESCAPE (Janke Klok, Lena Haselmann & Lilli Mittner) & plateproduksjon med musikk av kvinnelige komponister, deriblant en fiolinsonate innspilt for første gang ved ansatte ved Det kunstfaglige fakultet (Atle Sponberg & Sergej Osadchuk)
8. Masterclass & workshop «Musikk som metode» med musikk av kvinnelige komponister med Lena Haselmann & Anne-Lise Sollies sangklasse

Utdeling av kunstfakstudentenes likestillingspris

Kunstfakstudentenes likestillingspris tildeles enkeltstudenter eller grupper av studenter som har gjort en spesiell innsats for studenters eller studentgrupperingers likestilling. Likestilling defineres i denne sammenhengen bredt og favner alle menneskers rett til likeverd og lik behandling. Alle kunstfakstudenter kan nominere kandidater til likestillingsprisen. Nominasjonen skal være begrunnet. Tildeling av prisen vil bli gjort av en komite bestående av to representanter fra studentutvalget, en vitenskapelig ansatt ved fakultetet, og fakultetsdirektøren.

I 2016 gikk Kunstfakstudentenes likestillingspris til Ida Karoline Nordgård. I nominasjonen heter det:

«Ida Karoline Nordgård var blant annet med å ta initiativ til å starte jentegruppen Bitches brew høsten 2015. Den består av 12 dyktige kvinnelige rockemusikere. Målet og tanken bak denne gruppen er å inspirere og vise jenter at de kan spille i band og være gode på det. Som kvinnelig bassist er Ida Karoline Nordgård godt synlig i musikkmiljøet i Tromsø hvor hun spiller i The Northern Lies, Hubro, og i tillegg jobber frilans bl.a. på Hålogaland teater som musiker i forestillingen I blanke messingene. I sommer 2016 starter hun en bandskole for jenter. Ida Karoline Nordgård ønsker å leve som frilans musiker og engasjere seg i MFO og musikerens rettigheter. For mange er hun et flott forbilde som viser at jenter bør tørre å gå inn i yrker som er mannsdominert. Hennes engasjement oppfordrer kvinner til å heve seg som musiker på lik linje med menn uten å lage en egen «kvinnedivisjon»»

I 2017 gikk Kunstfakstudentenes likestillingspris til Karoline Thomassen. I nominasjonen heter det:

Karoline Thomassen ble nominert på grunnlag av sin eksamensoppgave om kvinnelige dirigenter som fikk gode tilbakemeldinger og er blitt brukt som eksempeloppgave for årets studenter. I nominasjonen heter det: Hun "har brukt mye energi å ta kontakt med [...] dirigenter, hun var veldig engasjert i klassetimer og i litteraturen." For faglæreren var det veldig spennende å se hvordan hun og hele kullet kom til "å virkelig forstå likestillingsperspektiver i utøving (og i livet!)."

Utdeling av Balanses-sjokolade

BALANSE-sjokolade deles ut ved Kunstfak til enkeltaktører som viser en spesiell innsats for kjønnsbalanse i en hektisk akademisk hverdag. Denne type oppmerksomhet viser stor effekt både i synliggjøring og verdsetting av enkelte aksjoner og handlinger hvor det vises at ansatte tenker seg om og ta en «ekstra runde i hodet» før de tar en avgjørelse (e.g. komitesammensetning, eksterne sensorer, inviterte musikere til masterclasses, kjønnsbalansert repertoar og pensumliste etc.)

VI. Formidling som tiltak

Bevistgjøring og kulturendring innebærer at både kvinner og menn har kompetanse og engasjement i likestilling- og kjønsspørsmål. «Kjønn og skjønn»-prosjektet har derfor lagt inn en stor formidlingsinnsats av både prosjektet og problemstillingene prosjektet har tatt opp. Det følgende er et utvalg av aktiviteter som kan knyttes til formidling av forskningsbasert kunnskap som ble utviklet i prosjektet:

- Små grep kan gi bedre kjønnsbalanse i musikklivet (Musikkultur 14.12.2016)
<http://musikkultur.no/fagartikler/sma-grep-kan-gi-bedre-kjonnsbalanse-i-musikklivet-6.54.434522.7e3daa6ff0>
- Kjønn(s)balanse (Harstad Tidende 05.11.2016),
<http://www.ht.no/meninger/2016/11/05/Kj%C3%B8nnsUbalanse-13745575.ece>
- Menn vinner skjønnskampen (NFR 21.06.2016),
<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Nyhet&cid=1254019158125&lang=no&pagename=balanse%2FHovedsidemal>
- Kronikk (Harstad Tidende 30.01.2016),
<https://uit.no/Content/453806/I%20kj%C3%B8nneste%20orden.pdf>
- Forsker på kunstinstitusjoners kjønnsfordeling (Ballade 05.04.2015),
<http://www.ballade.no/sak/forsker-pa-kunstinstitusjoners-kjonnsfordeling/>

- Blix, Hilde (2017). Framsnakk som likestillingstiltak. Kilden, 12. januar 2017. <http://kjonnsforskning.no/nb/2017/01/framsnakk-som-likestillingstiltak>
- Observatoriet podcast i anledning av UiT 50 år (8.3.2017)
 - <https://soundcloud.com/observatorietpodcast/hilde-blix>
- "UiTs Balanse prosjekt", intervju med prosjektleder Hilde Blix om BALANSE-prosjektet ved Forskningsrådet skrevet av Mari Lilleslått (31.3.2017), https://www.forskningsradet.no/prognett-balanse/Nyheter/UiTs_BALANSEprosjekt/1254025617963&lang=no
- Morgensending fra NRK Troms 6. April 2017 (Reporter: Nils Mehren) Hentet 1.11.2018 <https://radio.nrk.no/serie/nyhetsettermiddag/NPUB51006917/06-04-2017#t=49m31s>
- Presentasjon av «Kjønn og skjønn»-prosjektet ved Annual meeting 2017 of the Association of Nordic Music Academies 10.5.2017
- Invitasjon av TAKK- Tromsø akademisk kvinnekor om å holde 17. Mai tale om Kirsten Sand, ved Hilde Blix
- "Varierende kjønnsbalanse i academia", innlegg ved UiT/Nyheter (skrevet av Henriette Leine Wangen) Hentet 1.11.2018 https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=525314&p_dim=88205
- "Framsnakk som likestillingstiltak", PechaKucha av Hilde Blix (tilgjengelig via youtube) . Hentet 1.11.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=HPSBlb5Wuwc>
- Klok, J., Haselmann, L., & Mittner, L. (2017). *Rastlose Lieder. Signe Lund - Mon Schjelderup - Agathe Backer Grøndahl. Lieder, Klavier- und Kammermusikwerke norwegischer Komponistinnen*. CD. betont Label der Universität der Künste Berlin.
- Mittner, L., & Bergli, T. (2018). *Music and Gender in Balance Film*. Gender Balance in Art Education Project / RESULT at UiT The Arctic University of Norway. Hentet 1.11.2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=fNBwkiAvOGc>

VII. Samarbeidspartnere i kunstfeltet

De tre årene prosjektet har pågått har vi samarbeidet med flere kunstfaglige institusjoner. Ut over de norske kunstutdanningene, har vi hatt god kontakt med nettverk som *Balansekunst* som jobber for et likestilt og mangfoldig kulturliv, AKKS som jobber med å motivere og synliggjøre kvinner i alle ledd av musikkbransjen i Norge og Wikimedia Norge som har en egen satsing for å få bedre kjønnsbalanse på Wikipedia. Det internasjonale forskernettverket GeMus har også vært en sentral samarbeidspartner underveis i «kjønn og skjønn»-prosjektet.

4. Andre effekter og varig virkning av prosjektet

UiT's likestillingspris og medlem i KiF-komiteen: «Kjønn og skjønn»-prosjektet fikk ekstra oppmerksomhet da prosjektleder Hilde Blix mottok UiT's likestillingspris 2017 for «for sin kreativitet og sitt innovative arbeid for likestilling og kjønnsbalanse i academia innenfor pedagogikk og vitenskap generelt og særlig innenfor fagområdet kunst og musikk». «Kjønn og skjønn»-prosjektet ved UiT ble dermed enda mer synlig

og mye av de tiltakene som utvikles har fått stor oppmerksomhet både lokalt og nasjonalt. Blix ble i 2018 utnevnt av departementet til å sitte i Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif) 2018-2021.

Styrking av musikk- og kjønnsforskning ved UiT: «Kjønn og skjønn»-prosjektet har hatt større ringvirkninger spesielt for forskningsmiljøet ved UiT. Forskningsgruppen «Multimodality, Art and Gender in Interdisciplinary Communication» ble etablert ved Musikkonservatoriet og har allerede blitt en viktig plattform for kunst- og kjønnsforskere ved UiT. Utover det er flere nye prosjekter med kjønnsperpektiv initiert i det kunstfaglige miljøet både ved UiT og internasjonalt. På den måten styrkes musikk- og kjønnsforskning ved UiT. Spesielt i sammenheng med den internasjonale konferanse «Music and Gender in Balance 5th & 6th April 2018» satt Tromsø på verdenskart i forskningsmiljøer rundt kunst og kjønn.

Outreach med #MGB18 film: Filmen ble produsert av Lilli Mittner i samarbeid med RESULT i sammenheng med «Music and Gender in Balance»-konferansen. Filmen samler kunnskap på feltet som formidles gjennom filmen til et bredt publikum: <https://www.youtube.com/watch?v=fNBwkiAvOGc>

Nettsiden Balanse-kunsthøgskolen: Prosjektet dokumenteres via en egen nettside <http://site.uit.no/balanse-kunsthøgskolen/> som vil bli videreført etter prosjektet er slutt. Nettsiden er både en dokumentasjon av aktiviteter i prosjektet og en ressursbank for likestillingsarbeid i kunstfeltet i Norge. Både sluttrapporten og den populærvitenskapelige publikasjonen «Kjønn og skjønn i kunstfagene – et balanseprosjekt» skal være tilgjengelig via nettsiden.

Integrering av Kunnskap i UiTs nye Balanse-prosjekt: «Kjønn og skjønn»-prosjektet er vært også aktivt med i utforming av det nye prosjektet ved UiT i BALANSE-programmet 2018–2021 for hele UiT: *Prestisje-prosjektet*. Kunnskap fra «Kjønn og skjønn» prosjektet vil gå inn i det nye prosjektet blant annet gjennom at Lilli Mittner er ansatt som kommunikasjonsrådgiver, Hilde Blix er oppnevnt til medlem i styringsgruppa og at Ann Therese Lotherington sitter i den faglige referansegruppa.

Rapportbok fra prosjektet: Det jobbes for tiden med en rapportbok hvor erfaringene fra prosjektet skal summeres opp og deles digitalt og i bokform. Tekstene i boka skal være en blanding av fortellinger fra deltakere i prosjektet, rapporter fra forskningsarbeidene knyttet til prosjektet, statistisk materiale om kjønnsbalanse, erfaringer med likestillingsarbeid og tips til tiltak som kan være nyttige for både kunstfeltet og andre fagfelt i academia. Publikasjonen har også som mål å oppsummere og informere, og å bevisstgjøre og inspirere til videre arbeid med innovative måter å bedre kjønnsbalansen i kunstfeltet på. I tillegg kan boka bidra som en ressurs i balansearbeid.

5. Liste over vitenskapelige publikasjoner med tilknytning til prosjektet

Blix, H. S. (2016). Kjønnede vurderinger i kunstfagene. *Drama – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 3/2016, 33–35.

Blix, H. S., Gjørgens Gjørærum, R., & Mittner, L. (2018). *Gender Balance in the Arts - A Matter of (E)Quality? Scientific Poster at the Music and Gender in Balance Conference 5th & 6th April 2018 in Tromsø.*

Blix, H. S., & Mittner, L. (2018). Balansekunst i utøvende musikkutdanning. En empirisk undersøkelse av lederes synspunkter på kjønnsbalanse og likestillingsarbeid ved de utøvende musikkutdanningene i Norge. [The art of balance in music education]. *Tidsskrift for Kjønnforskning*.

Blix, H. S., & Mittner, L. (in review). Karriereløp i høyere musikkutdanning: Om kjønns- og kunstspesifikke utfordringer. *Norsk Tidsskrift for Musikkforskning | Norwegian Journal of Musicology Online*.

Blix, H. S., Mittner, L., & Gjørgens Gjørærum, R. (in review). I kjønneste orden? Om definisjon av kvalitet og betydningen av kjønn i vurdering av professorkompetanse. *Nordic Journal of Art and Research*.

Gjørærum, R. G. (2016). Should I stay or should I go? Om kjønnsstereotyper i hverdagen, i academia og i dramafeltet. *Drama – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 3/2016, 6–7.

Gjørærum, R. G., & Aure, V. (2016). Kjønn som væren. Hvordan kan iscenesatte kunstuttrykk bidra til forståelse av kjønnets eksistens? *Drama – Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 3/2016, 20–29.

Gunnes, H., & Olsen, B. M. (2016). *Kvinner i kunstfagene*. Arbeidsnotat. Oslo: NIFU.

Mittner, L. (2018). "Students can have a really powerful role...". Understanding Curriculum Transformation Within the Framework of Canon Critique and Critical Pedagogy. *Journal for Research in Arts and Sports Education*, 2(2).

<https://doi.org/10.23865/jased.v2.928>

Mittner, L., Fritzen, B., & Suhrcke, L. (2018). Obenrum frei. Ein Gespräch zwischen den Institutionen und Generationen über Gleichstellungsarbeit in der Wissenschaft. In A. Kreuziger-Herr, N. Noeske, N. K. Strohmann, A. Tumat, M. Unseld, & S. Weiss (Eds.), *Wege - Festschrift für Susanne Rode-Breyermann*. Hildesheim: Olms.

Mittner, L., & Blix, H. S. (abstract accepted). Gender Equality Challenges in Academia from the Perspective of Higher Music Education in Norway. In I. Lunde Vestad, S. V. Onsrud, & H. S. Blix (Eds.), *Gender Issues in Music Education - From stereotypes to multiple possibilities?* Routledge: 2019.